

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/111/2025
Identifikačné číslo spisu:	0021201727
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:0021201727.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Zlochu a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobkyne: V. A., nar. H., bytom D., zast. JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., so sídlom Kováčska 28, Košice, IČO: 52 858 774, proti žalovanému: JRD Rakovec, družstvo, Rakovec nad Ondavou 389, IČO: 52 518 167, zast. Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s. r. o., so sídlom Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, o nahradenie prejavu vôle, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 30C/35/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. januára 2025 sp. zn. 3Co/100/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaný m á voči žalobkyni n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 17. januára 2022 č. k. 30C/35/2021-72 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, prvý v poradí“) konanie o nahradenie prejavu vôle zastavil (prvá výroková veta); stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal (druhá výroková veta).

1.1. Súd prvej inštancie až po vykonaní dokazovania na pojednávaní z registra okresného súdu zistil, že na rovnakom súde pod sp. zn. 27C/19/2021 je vedené konanie o žalobe spoločnosti D.K.AGRO spol. s r. o. proti žalovanému JRD Rakovec, družstvo, o tom istom predmete konania.

1.2. Aplikujúc § 161 ods. 1, ods. 2 a § 159 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) konanie o žalobe žalobkyne o nahradenie prejavu vôle zastavil z dôvodu, že na Okresnom súde Michalovce prebiehajú dve konania o totožnom návrhu. Ide o prekážku začatého konania; konanie, ktoré začalo neskôr, musí byť zastavené. Konštatoval prekážku už začatého konania, ktoré je pre konanie vedené pod sp. zn. 30C/35/2021 prekážkou neodstrániteľnou.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 22. decembra 2022 č. k. 3Co/208/2022-148 (ďalej aj „zrušujúce uznesenie“) rozsudok súdu prvej inštancie (prvý v poradí) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Výtkol okresnému súdu formu rozhodnutia (rozhodnutie rozsudkom namiesto uznesenia) v prípade, ak mienil rozhodnúť vec z dôvodu prekážky litispendencie; nosným dôvodom pre zrušenie rozsudku okresného súdu (prvého v poradí) bola skutočnosť, že neboli splnené podmienky pre zastavenie konania pre neexistenciu totožnosti žalujúcich strán v porovnávaných konaniach vedených na Okresnom súde Michalovce (sp. zn. 30C/35/2021 a 27C/19/2021).

3. Okresný súd rozsudkom z 12. februára 2024 č. k. 30C/35/2021-160 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, druhý v poradí“) žalobu zamietol (prvá výroková veta); žalovanému priznal voči žalobkyni 100 % náhradu trov konania, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej vyšším súdnym úradníkom (druhá výroková veta).

3.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že konal o žalobe žalobkyne, ktorá sa domáhala nahradenia vôle žalovaného ako predávajúceho na uzavretie kúpnej zmluvy o prevode vlastníctva žalovaného v celosti žalobkyni ako kupujúcej k nehnuteľnostiam zapísaným na Okresnom úrade Michalovce, katastrálny odbor, k. ú. D., okres L., Obec D., na LV č. XXXX, a to parcely reg. E, parc. č. XXXX/X o výmere 5072 m², druh pozemku - orná pôda, veľkosť spoluvlastníckeho podielu 1/2 k celku pod B5. Žalobu odôvodnila tým, že podielovým spoluvlastníkom k uvedenej parcele vo veľkosti podielu 1/2 k celku bol aj F. T., D., ktorý svoj podiel na uvedenej nehnuteľnosti predal žalovanému. Žiadala, aby žalovaný svoj podiel ponúkol žalobkyni na odkúpenie v súlade s § 140 Občianskeho zákonníka; v spore sa domáhala nahradenia prejavu vôle. Žalovaný s podanou žalobou nesúhlasil, mal za to, že k prevodu došlo medzi osobami blízkymi, a teda k porušeniu predkupného práva nedošlo.

3.2. Okresný súd vec právne posúdil podľa § 140, § 603 a § 116 Občianskeho zákonníka.

3.3. Súd prvej inštancie konštatoval všeobecnú argumentáciu vo vzťahu k predkupnému právu spoluvlastníka; spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva má podľa súdnej praxe pri porušení povinnosti zo strany spoluvlastníka na výber, či a) sa bude domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu; v takom prípade musí žaloba smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pri ktorej bolo porušené predkupné právo; b) sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného spoluvlastníka; ak nadobúdateľ výzve nevyhoví, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde žalobou proti nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa; c) uspokojí sa s tým, že mu zostáva predkupné právo zachované, avšak už voči nadobúdateľovi.

3.4. Vzhľadom na obsah žaloby okresný súd konštatoval spoluvlastnícke podiely súčasných podielových spoluvlastníkov (žalobkyňa 2/8, D.K.AGRO spol. s r. o. 2/8 a žalovaný 1/2), ustálil, že každý spoluvlastník sa môže domáhať uplatnenia vybraného nároku výlučne v rozsahu takej veľkosti, ktorá pripadá pomerne na veľkosť jeho spoluvlastníckeho podielu. V prípade modifikovaného nároku musí spoluvlastník preukázať dosiahnutie dohody o výkone predkupného práva s ostatnými spoluvlastníkmi. Za absencie dohody spoluvlastníkov sa spoluvlastník môže domáhať len čiastočnej neplatnosti prevodnej zmluvy, v takom prípade dôsledkom bude vrátenie právnych pomerov k veci do stavu existujúceho pred prevodom podielu na tretiu osobu len v takej časti, ktorá zodpovedá veľkosti podielu toho spoluvlastníka, ktorý sa relatívnej neplatnosti domáhal. V priebehu konania žalobkyňa žiadala, aby okresný súd pripustil zmenu žaloby, že sa domáha namiesto pôvodne 1/2 spoluvlastníctva vo výške 1/4-ny. Okresný súd zmenu žaloby nepripustil z dôvodu, že žalobkyňa je zastúpená právnym zástupcom; už n a základe vyjadrenia žalovaného k predžalobnej výzve bolo zrejmé, že žalobkyňa pôvodne uplatňovaný nárok nemôže žiadať.

3.5. V konaní bolo potrebné aplikovať § 116 Občianskeho zákonníka definujúceho blízku osobu. K

uvedenej otázke okresný súd konštatoval, že z analogickej aplikácie § 116 Občianskeho zákonníka možno vyvodíť, že za osobu blízku právnickej osobe možno považovať fyzickú osobu, ktorá je spoločníkom, členom alebo zamestnancom právnickej osoby, alebo ktorá má k právnickej osobe obdobný vzťah a súčasne, kedy dôvodne pociťovala ujmu, ktorú by utrpela právnická osoba, ako vlastnú ujmu.

3.6. Výhodnotiac uvedené súd prvej inštancie konštatoval, že nedošlo k porušeniu predkupného práva žalobkyne, pretože pôvodný spoluvlastník, F. T., previedol svoje vlastnícke právo na blízku osobu, právnickú osobu JRD Rakovec (žalovaného). Okresný súd mal za to, že by akúkoľvek ujmu spôsobenú žalovanému, ako jeho člen, pociťoval ako vlastnú. Pôvodný podielový spoluvlastník bol v čase namietaných prevodov členom žalovaného a jeho členstvo trvá naďalej. Ako člen družstva mal aj pôvodný spoluvlastník právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré môže uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnávací podiel, právo na likvidačnom zostatku a právo byť volený do orgánov družstva. Medzi pôvodným spoluvlastníkom a žalovaným je tak blízkosť, kvalifikovaná prepojenosť vyžadovaná § 116 Občianskeho zákonníka. Nedošlo napokon k prevodu na základe kúpnej zmluvy, ale na základe zmluvy o nepeňažnom vklade F. z 20. augusta 2020 ČZ XXX/XX.

3.7. Na základe uvedeného okresný súd uzavrel, že žalobkyňa nepreukázala, že by došlo k porušeniu predkupného práva; nešlo o kúpnopredajnú zmluvu, ale o nepeňažný vklad pôvodného vlastníka na žalovaného.

3.8. K žalobou uplatnenému nároku súd prvej inštancie taktiež uviedol, že žalobnému petitu nebolo možné vyhovieť z dôvodu, že žalobkyňa sa mohla domáhať nahradenia prejavu vôle v rozsahu veľkosti svojho spoluvlastníckeho podielu, za absencie dohody s ďalším spoluvlastníkom; túto dohodu žalobkyňa nepreukázala.

3.9. Pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd aplikoval § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a náhradu trov konania priznal v spore plne úspešnému žalovanému.

4. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací rozsudkom z 30. januára 2025 č. k. 3Co/100/2024-215 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvá výroková veta); žalovanému priznal voči žalobkyni plnú náhradu trov odvolacieho konania (druhá výroková veta).

4.1. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania; rozsudok okresného súdu potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP. Stotožnil sa v plnom rozsahu so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Konštatoval, že hlavným dôvodom vedúcim k zamietnutiu žaloby bolo posúdenie vzťahu pôvodného vlastníka (F. T.) a žalovaného ako blízkych osôb v zmysle § 116, § 117 a § 140 Občianskeho zákonníka.

4.2. K odvolacej argumentácii odvolací súd konštatoval, že k otázke, ktorá bola pre zamietnutie žaloby rozhodujúca, sa strany sporu od počiatku konania vyjadrovali; posúdenie tohto vzťahu ako vzťahu blízkeho nemohlo byť pre žalobkyňu neočakávané a prekvapujúce; z uvedeného dôvodu mal za to, že neobstojí odvolacia námietka, že žalobkyňa nemohla v tejto otázke navrhnúť doplnenie dokazovania.

4.3. Odvolací súd zdôraznil, že otázke posúdenia vzťahu fyzickej osoby a právnickej osoby ako blízkych osôb sa venoval Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutiach z 24. januára 2024 sp. zn. 4Cdo/238/2022 a tiež z 27. marca 2024 sp. zn. 5Cdo/62/2023. V oboch uvedených uzneseniach dovolací súd pripustil existenciu dostatočných dôvodov pre posúdenie vzťahu fyzickej osoby a právnickej osoby ako blízkych osôb.

4.4. Krajský súd zistil obdobnú skutkovú situáciu, že (aj) v prejednávanej veci je F. T. členom družstva JRD Rakovec od 15. októbra 2019 s členským vkladom vo výške 1 Euro a svoj podiel prevádzal na družstvo zmluvou o nepeňažnom vklade. Z citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu konštatoval, že každá posudzovaná vec môže síce vykazovať rozdielnosti a je individuálna, najvyšší súd v

konkretizovaných rozhodnutiach, skutkovo totožných, pokiaľ ide o okolnosti vstupu členov do družstva a dátumy spochybňovaných právnych úkonov, vychádzajúc zo znenia § 221 ods. 1 a § 223 ods. 1 Obchodného zákonníka, pri motivácii činnosti družstva, ktorou môže byť kritérium zisku alebo zabezpečovanie hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov, keď družstvo vždy sleduje cieľ uspokojovať záujmy svojich členov, a preto organizuje všetku činnosť hospodárskeho charakteru, dospel k záveru, že vzťah žalovaných má jednoznačne základ vo vzťahu družstva a člena družstva a intenzita tohto vzťahu pri deklarovaných benefítoch je dostatočným dôvodom pre vyslovenie záveru, že tento vzťah vykazuje vzťah blízkych osôb.

4.5. Uvedené posudzovanie odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie príliehavo poukázal na nevyvrátenú argumentáciu žalovaného poukazujúceho na existenciu jeho blízkeho vzťahu k pôvodnému spoluvlastníkovi F. T., ktorý mal ako člen družstva právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré mohol uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnací podiel, právo na likvidačnom zostatku a právo byť volený do orgánov družstva. Medzi pôvodným vlastníkom a žalovaným bolo a je osobné, majetkové a ďalšie prepojenie a existuje medzi nimi blízkosť a prepojenosť, vyžadovaná zákonom. V označených rozhodnutiach najvyššieho súdu vystupoval totožný žalovaný (družstvo) ako v posudzovanej veci; s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou možno tvrdiť, že vzťah družstva k jednotlivým členom je rovnaký, s totožnou starostlivosťou a vzájomnosťou a takto je vzťah vnímaný aj jeho členmi (a teda aj F. T.). Pre spochybnenie tohto záveru nepostačovalo jednoduché popieranie zo strany žalobkyne spočívajúce aj v negácii členstva pôvodného spoluvlastníka v družstve, ktoré bolo jednoznačne deklarované v potvrdení o jeho členstve z 15. októbra 2019.

4.6. Konštatujúc skutkové zistenie, že žalovaný a pôvodný spoluvlastník (F. T.) sú blízkymi osobami, odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za správny.

4.7. Ak žalobkyňa v odvolaní namietala postup okresného súdu, ktorý nepripustil zmenu žaloby, odvolací súd opätovne konštatoval, že preskúmané rozhodnutie je vecne správne z dôvodu deklarovaného vzťahu pôvodného vlastníka a žalovaného ako vzťah blízkych osôb, a to bez ohľadu na veľkosť spoluvlastníckeho podielu, ktorý mal byť predmetom kúpnej zmluvy.

4.8. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania odvolací súd aplikoval § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a náhradu trov odvolacieho konania priznal v odvolacom konaní plne úspešnému žalovanému.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) v zákonom stanovenej lehote dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. januára 2025 sp. zn. 3Co/100/2024 a rozsudok Okresného súdu Michalovce z 12. februára 2024 sp. zn. 30C/35/2021 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Uplatnila nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5.1. Žalobkyňa namietla posúdenie súdmi nižších inštancií, ak konštatovali, že vzťah medzi pôvodným vlastníkom a žalovaným posúdili ako vzťah medzi blízkymi osobami. Tvrdila, že došlo k porušeniu jej predkupného práva. Nesúhlasila s názorom, že blízkou osobou, bez akéhokoľvek detailného a individuálneho posúdenia, môže byť aj právnická osoba. Poukázala pritom na rozdiel medzi vkladom spoluvlastníckeho podielu do spoločnosti s ručením obmedzeným (najmä v prípade jednoosobovej spoločnosti) a vkladom do družstva, ktoré má veľký počet družstevníkov s vkladom jedno Euro. Tvrdenia o prepojenosti člena družstva a družstva samotného sú v prejednávacom prípade účelové, aby sa žalovaný vyhol nárokom z porušenia predkupného práva. Je síce možné pripustiť aplikáciu § 116 Občianskeho zákonníka aj pri právnických osobách; uvedené ale nemožno aplikovať automaticky, bez individuálneho posúdenia každého prejednávaneho prípadu; uvedené sa v danom prípade nestalo.

5.2. Dovolateľka vysvetlila svoj právny názor na pojem blízka osoba v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka. Žalovaný je ale družstvom; má veľký počet členov; výhody poskytované žalovaným (družstvom) svojim členom v prípade uzavretia nájomných zmlúv nie je možné pre posúdenie blízkeho

vzťahu brat' do úvahy. Žalovaný má veľký počet členov, ak by len existencia materiálnych výhod, teoretických, možných majetkových prírastkov a benefitov mala zakladať medzi členom družstva blízky vzťah, vzťah blízkosti by musel byť medzi každým členom družstva a družstvom, čo je podľa žalobkyne v rozpore s účelom a výkladom § 116 Občianskeho zákonníka.

5.3. V osobe F. T. nejde o zakladajúceho člena družstva, nejde ani o dlhoročného člena družstva; ani o pokračovateľa v členstve po najbližšom rodinnom príslušníkovi, ktorý bol členom družstva. Za ujmu, ktorú by utrpelo družstvo, a ktorú by jeho člen považoval dôvodne za ujmu vlastnú, nemožno považovať existenciu materiálnej, majetkovej ujmy, straty, ale hlavne existenciu nemajetkovej ujmy; nemajetková ujma je vyjadrená v určitej previazanosti, prepojenosti člena s družstvom; neexistencia nemateriálnej väzby medzi družstvom a jeho členom je podstatná pre záver, či medzi nimi existuje vzťah blízkosti v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka. Pri posudzovaní blízkosti osôb mal súd zisťovať, či z hľadiska spoločenskej morálky, prihliadajúc na všetky dôležité okolnosti prípadu, môže určitá osoba dôvodne pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako ujmu vlastnú. Takto okresný súd nepostupoval a riadne nešpecifikoval a neodôvodnil, v čom videl blízkosť osôb, dospel tak na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, bez dôsledného skúmania vzťahu blízkosti, bez doplnenia dokazovania výsluchom F. T.. Súd nižších inštancií sa nezaoberali otázkou, či ujmu spôsobenú družstvu bude dôvodne pociťovať člen družstva ako ujmu vlastnú. Rozpor a nedostatok sa mal odstrániť práve v podobe výsluchu F. T.. Vzťah pôvodného spoluvlastníka s družstvom je tak možno posudzovať len za bežný s určitými benefitmi, ktorý ale v čase uzavretia zmluvy nemal také vlastnosti vyžadované § 116 Občianskeho zákonníka.

5.4. Napokon nebolo ani preukázané, že pôvodný podielový spoluvlastník je skutočne platným členom družstva, a že bol prijatý členskou schôdzou za člena družstva v súlade so stanovami a zákonom.

5.5. Dovolateľka tvrdila, že súdy nižších inštancií pochybili, ak nevykonali návrh na vykonanie dokazovania spočívajúcom vo výsluchu F. T. a uspokojili sa s argumentami žalovaného a rozhodnutiami najvyššieho súdu; neskúmali dostatočne skutkový stav a dospeli k nedostatočným skutkovým zisteniam. Nevykonali takýto dôkaz napriek tomu, že žalobca tento dôkaz navrhol už v rámci žaloby. Odvolací súd mal tento dôkaz (výsluch F. T.) vykonať. Takýmto postupom došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces; súdy nesprávnym procesným postupom žalobkyni znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, čím je naplnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

5.6. Ak odvolací súd oprel napadnuté rozhodnutie o závery najvyššieho súdu vyslovené v uzneseniach sp. zn. 4Cdo/238/2022 a 5Cdo/62/2023, žalobkyňa namietla, že ak dovolací súd mal skutočne za to, že vzťah medzi žalovanými je automaticky vzťahom blízkych osôb, bez nutnosti ďalšieho individuálneho skúmania tohto vzťahu, mal postupovať podľa § 449 ods. 3 Civilného sporového poriadku a zmeniť napadnuté rozhodnutie. V prejednávanej veci zdôraznila, že nebolo preukázané, že by mal pôvodný podielový spoluvlastník, od žalovaného benefity, predstavujúce nadstavbu bežných činností, ktoré by preukazovali výraznú mieru prepojenia žalovaných, zároveň pomoc, radu od žalovaného. Tieto skutočnosti žalobkyňa rozporovala od začiatku súdneho konania.

5.7. Závery vyslovené dovolacím súdom v citovaných rozhodnutiach (a o ktoré odvolací súd oprel svoje konštatovania) podrobila žalobkyňa kritike, nepovažovala ich za úplné a presvedčivé a už vôbec nie za precedenčne záväzné; v tomto smere poukázala aj na závery vyslovené Krajským súdom v Košiciach v rozsudku sp. zn. 11Co/157/2022.

5.8. Otázkou, či medzi pôvodným podielovým spoluvlastníkom a žalovaným išlo o vzťah naplňajúci pojem blízka osoba v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka, dovolateľka uzavrela tvrdením o nevyhnutnosti, aby posúdenie blízkosti osôb podliehalo individuálnemu posúdeniu každej veci. Práve z uvedeného dôvodu navrhovala vypočuť F. T. na preukázanie členstva v družstve, preukázanie benefitov nad rámec bežných činností, ktoré majú preukazovať výraznú mieru prepojenia p. T. a žalovaného a preukázanie poskytnutia pomoci, rady od JRD Rakovec pôvodnému spoluvlastníkovi. Uvedené osobitné okolnosti pripomína aj dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/238/2020 v právnej vete publikovanej v

Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

5.9. Za pochybenie súdu prvej inštancie považovala dovolateľka aj to, že nevykonala návrh na vykonanie dokazovania Zmluvou o nepeňažnom vklade F. z. d. 20. augusta 2020 - Čz XXX/XXXX z OÚ Michalovce; hodnota nepeňažného vkladu musí byť ocenená; z uvedenej zmluvy by žalobca zistil hodnotu vložených nehnuteľností ako nepeňažného vkladu a došlo by aj k úprave petitu žaloby vo vzťahu ku kúpnej cene za požadovaný podiel.

5.10. Súd prvej inštancie tiež pochybil, ak nepripustil zmenu žaloby; žalobkyňa realizovala tento návrh na pojednávaní dňa 12. januára 2024, súd prvej inštancie bez riadneho zdôvodnenia zamietol ho v rozpore s Civilným sporovým poriadkom.

6. Žalovaný v písomnom vyjadrení navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

6.1. Dokazovanie blízkosti člena družstva a družstva považoval žalovaný za nadbytočné. Sám vo svojich vyjadreniach poukazoval na to, že členovia družstva u žalovaného opakovanie vyhľadávajú pomoc; je irelevantné, aká je kvalita alebo kvantita takto poskytovanej vzájomnej pomoci a kontaktov; za irelevantnú považoval aj skutočnosť, či F. T. je alebo nie je zakladajúcim alebo dlhodobým členom, resp. aká je výška vkladu jednotlivých členov. Tvrdil, že predložil súdu dôkazy a uviedol skutočnosti, ktoré individualizovali okolnosti, ktoré preukazujú blízkosť vzťahu, a ktoré sa v konkrétnostiach prejavujú navonok, a to právo člena družstva na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, právo na vyrovnací podiel, právo na likvidačnom zostatku, právo byť volený do orgánov družstva, ako aj rôznymi formami drobnej výpomoci, ktorá je potrebná (prenájom strojov), zabezpečenie bezplatnej právnej pomoci advokátom v súdnych sporoch, dedičských sporoch, resp. s inými právnymi problémami, ktoré predstavujú nadstavbu bežných činností, ktoré preukazujú výraznú mieru prepojenia žalovaného a konkrétneho člena družstva. Členský podiel F. T. pritom predstavuje majetkovú účasť člena družstva na majetku družstva (žalovaného) a stále sa prostredníctvom žalovaného podieľa na vlastníckom práve k nehnuteľnostiam; aj z dôvodu, že došlo k nepeňažnému vkladu do družstva.

6.2. Žalovaný svoju argumentáciu uzavrel tvrdením, že dovolací dôvod uplatnený podľa § 420 písm. f) CSP a ani žiadny iný dovolací dôvod nie je daný.

6.3. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení zotrvala na podanom dovolaní a dôvodoch v ňom uvedených. Zotrvala na argumentácii, že posúdenie blízkosti osôb podliehalo individuálnemu posúdeniu každej veci; z uvedeného dôvodu žalobkyňa navrhovala vypočítať F. T. ako pôvodného podielového spoluvlastníka na preukázanie jeho členstva v JRD Rakovec, družstvo a na preukázanie benefitov, ktoré majú predstavovať nadstavbu bežných činností preukazujúcich výraznú mieru prepojenia žalovaného a preukázanie poskytovania pomoci, poskytovanej žalovaným pôvodnému spoluvlastníkovi (žalobkyňa zrejme v dôsledku reliktu z iného podania uviedla „poskytovania rady o d JRD Rakoven družstvo, žalovanému“). Napokon rozporovala tvrdenie žalovaného, že pôvodný spoluvlastník sa stal riadnym členom družstva.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dospel k záveru, že dovolanie ako celok treba zamietnuť. Odôvodnenie uvedeného záveru je uvedené v nasledujúcich bodoch.

8. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu a to z akýchkoľvek hľadísk (viď napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená

(meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017).

9. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Žalobkyňa uplatnila dovolací dôvod (iba) s poukazom na § 420 písm. f) CSP.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12.1. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.2. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.3. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktorý sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za

prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12.4. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pokiaľ dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, z obsahu dovolania možno vyvodit', že namietala nedostatočne zistený skutkový stav, nevykonanie navrhovaných dôkazov (vady v dokazovaní), čiastočne nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu a z argumentácie dovolateľky je zrejmé, že sa ani nestotožňuje s právnym posúdením súdmi nižších inštancií pokiaľ ide o posúdenie vzťahu pôvodného spoluvlastníka a žalovaného ako vzťahu blízkych osôb v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka.

14. Dovolací súd pripomína, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala nahradenia prejavu vôle. Je zrejmé, že tak realizovala jedno z triády oprávnení podielového spoluvlastníka v prípade porušenia predkupného práva. Súdmi nižších inštancií správne konštatovali všeobecné právne závery týkajúce sa predkupného práva a práv obideného spoluvlastníka; svoje rozhodnutia založili na závere, že k porušeniu predkupného práva nedošlo z dôvodu, že namietaný prevod sa uskutočnil medzi blízkymi osobami v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka; za blízku osobu tak považovali pôvodného podielového spoluvlastníka - fyzickú osobu, ktorá svoj spoluvlastnícky podiel previedla na žalovaného - právnickú osobu. Vzťah medzi fyzickou osobou a právnickou osobou vyplýva z ich právneho vzťahu člena družstva (fyzická osoba) a družstva (právnická osoba).

14.1. Je zrejmé, že súdy nižších inštancií svoje právne posúdenie opreli aj o závery vyslovené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2024 sp. zn. 4Cdo/238/2022, ktoré bolo ako judikát publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2024 pod publikačným číslom R 75/2024 s nasledovnými právnymi vetami:

Žaloba o neplatnosť kúpnej zmluvy v súvislosti s porušením predkupného práva je žalobou v zmysle ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku.

Pokiaľ to odôvodňujú osobitné okolnosti, možno z hľadiska § 140 veta prvá Občianskeho zákonníka za blízku osobu (§ 116 tohto zákonníka per analogiam) považovať aj právnickú osobu.

14.2. Aj keď najvyšší súd v označenom rozhodnutí rozhodoval o neplatnosti kúpnej zmluvy v súvislosti s porušením predkupného práva a v prejednávanej veci súdy nižších inštancií o nahradení prejavu vôle v dôsledku porušenia predkupného práva, jeho závery, pokiaľ ide o posúdenie prevodcu a nadobúdateľa ako blízke osoby, sú úplne aplikovateľné aj v prejednávanej veci. Je tomu z dôvodu, že § 140 Občianskeho zákonníka priznáva predkupné právo spoluvlastníkovi s výnimkou, ak ide o prevod medzi blízkymi osobami.

14.3. Je treba zdôrazniť, že dovolateľka uplatnila dovolací dôvod výlučne v zmysle § 420 písm. f) CSP, tvrdiac existenciu vady zmätočnosti. Ak aj v dôvodoch odvolania polemizovala s právnym posúdením vykonaným odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí a považovala ho za nesprávne, resp. v prejednávanej veci za nepriliehavé, dovolanie neodôvodnila s poukazom na § 421 CSP a ani nekonkretizovala žiadnu právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom riešená rozdielne.

15. Dovolateľka teda v dovolaní vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odôvodňuje pochybením súdov v procese dokazovania, keď súdy nižších inštancií nevykonali individuálne posúdenie prejednávaneho prípadu (reagujúc aj na druhú vetu vyššie citovaného R 75/2024) a nevykonali návrh na vykonanie dokazovania spočívajúci vo výsluchu pôvodného podielového spoluvlastníka, F. T..

16. K uvedenému najvyšší súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci. O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov (ale aj tých, ktoré nie sú navrhované) budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, a nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Procesné oprávnenie navrhovať dôkazy žalobkyňa v danej veci aj využila, nebolo jej odňaté. Pokiaľ súdy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalobkyne, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalobkyni realizáciu procesných práv priznaných jej Civilným sporovým poriadkom.

17. Za nedôvodnú považoval dovolací súd námietku žalobkyne, že súdy nevykonali ňou navrhovaný dôkaz, pretože takýto návrh v spore nepredniesla.

17.1. Zo žaloby vyplýva, že žalobkyňa navrhla vykonať dôkazy - výsluch účastníkov konania, oboznámenie listinného dôkazu - scudzovacej zmluvy, ktorou malo dôjsť k porušeniu jej predkupného práva. Dovolací súd pripomína, že nešlo o žalobu o neplatnosť scudzovacej zmluvy (v ktorej prípade by boli účastníkmi sporu na žalovanej strane ako predávajúci, tak aj kupujúci), ale žalobu o nahradenie prejavu vôle; v takom prípade pôvodný podielový spoluvlastník stranou sporu nie je, a tak návrh na výsluch žalovaného nie je návrhom na výsluch pôvodného podielového spoluvlastníka.

17.2. Po vyjadrení žalovaného k žalobe (v ktorom uvádzal, že k porušeniu predkupného práva nedošlo z dôvodu, že išlo o prevod medzi blízkymi osobami) žalobkyňa poprela existenciu vzťahu blízkych osôb, výsluch pôvodného podielového spoluvlastníka vo vyjadrení (č. l. 38 spisu) nenavrhl. Návrh na vykonanie takéhoto dokazovania absentuje aj na pojednávaní dňa 20. decembra 2021 (zápisnica č. l. 64 spisu); návrh na vykonanie dokazovania (logicky) absentuje aj v odvolaní žalobkyne proti rozsudku okresného súdu (prvému v poradí), keď okresný súd konanie zastavil z dôvodu prekážky litispendencie. Návrh na vykonanie dokazovania žalobkyňa neuplatnila ani na pojednávaní dňa 12. januára 2024 (zápisnica č. l. 155 spisu). V odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie (druhému v poradí) žalobkyňa uplatnila odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. f) iba vo vzťahu k Zmluve o nepeňažnom vklade F. z. d. 20. 08. 2020 - Čz XXX/XX. Obsahom odvolania je vo vzťahu k svedeckej výpovedi F. T. iba tvrdenie, že žalobca, ak by vedel, že súd prvej inštancie má zámer posúdiť tento vzťah ako vzťah blízkych osôb, navrhoval by doplnenie dokazovania predvolaním p. F. T. s cieľom zistiť, či skutočne je medzi ním a žalovaným vzťah blízkych osôb, avšak žalobca nemohol takto postupovať, lebo súd prvej inštancie vôbec nedal stranám predbežné právne posúdenie veci.

17.3. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa na vykonanie dôkazu - výsluch svedka F. T. ako pôvodného podielového spoluvlastníka v spore nenavrhl, či už v konaní pred súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom za prípustnosti v zmysle § 366 CSP.

17.4. Ak teda dovolacou námietkou je tvrdenie, že súdy nižších inštancií nevykonali navrhovaný dôkaz (výsluch F. T.), táto námietka je v rozpore s obsahom spisu, obsahom žaloby, písomných podaní a prednesov žalobkyne (jej právneho zástupcu).

17.5. Uvedenému v konečnom dôsledku zodpovedá odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorý reagoval na odvoláciu námietku týkajúcu sa absencie predbežného právneho posúdenia súdom prvej inštancie, keď vo vzťahu k tvrdeniu, že by navrhla výsluch F. T. sa zaoberal otázkou prekvapivosti rozsudku súdu prvej inštancie a konštatoval, že posúdenie vzťahu pôvodného spoluvlastníka a

žalovaného ako blízkych osôb nemohlo byť pre žalobkyňu neočakávané a prekvapujúce a neobstojí odvolacia námietka, že na vyhodnocovanie tohto vzťahu ako osôb blízkych nemohla (žalobkyňa) navrhnúť doplnenie dokazovania.

17.6. Napokon dovolací súd v tejto otázke uvádza, že k náprave väd konania pred súdom prvej inštancie prioritne slúži konanie odvolacie. Ak v podanom odvolaní žalobkyňa nenamietla nevykonanie dôkazu (o ktorom nedôvodne tvrdí, že ho navrhla), nemôže byť dovolacia argumentácia v tomto smere dôvodná aj s prihliadnutím na § 435 CSP, podľa ktorého v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov n a preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

18. Dovolaateľka namietla vady dokazovania v nesprávnom hodnotení skutkového stavu odvolacím súdom týkajúcim sa posúdenia blízkosti pôvodného podielového spoluvlastníka (fyzickej osoby) a žalovaného ako právnickej osoby.

18.1. Tu dovolací súd konštatuje, že z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu jasne vyplývalo, z akých dôvodov posúdil tieto osoby ako osoby blízke (§ 116 Občianskeho zákonníka).

18.2. Na jednej strane odvolací (krajský) súd poukázal na závery vyplývajúce z rozhodnutí najvyššieho súdu z 27. marca 2024 sp. zn. 5Cdo/62/2023 a z 24. januára 2024 sp. zn. 4Cdo/238/2022 (R 75/2024). V tomto smere poukázal na to, že v uvedených konaniach bola skutková situácia totožná, pokiaľ ide o okolnosti vstupu členov do družstva a dátumy spochybňovaných právnych úkonov. V skutkovo totožných veciach (keď na strane žalovaného je rovnako JRD Rakovec, družstvo) dovolací súd dospel k záveru, že vzťah člena družstva a družstva má jednoznačne základ vo vzťahu družstva a člena družstva a intenzita vzájomného vzťahu člena družstva a družstva pri deklarovaných benefitoch je dostatočným dôvodom pre záver, že tento vzťah vykazuje vzťah blízkych osôb.

18.3. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd v citovaných rozhodnutiach zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie práve z dôvodu, že odvolací súd vo vzťahu člen družstva, resp. družstvo vzťah blízkych osôb nekonštatoval.

18.4. Nemožno opomenúť, že žalovaný už v písomnom vyjadrení odôvodnil svoj nesúhlas s tvrdeným porušením predkupného práva argumentáciou, že F. T. bol v čase uskutočnenia namietaného prevodu jeho riadnym členom a členstvo v družstve trvá; družstvo je spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založených za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov; ako člen družstva má F. T. právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré môže uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnaný podiel, právo na likvidačnom zostatku a právo byť volený do orgánov družstva; žalovaný sa o svojich členov stará nad tento rozsah určený zákonom, poskytuje im napr. zvýšený základný nájom v prípade prenájmu pôdy, dodatočný nájom, bonus do výšky 20 % základného nájmu, možnosť úhrady aj viacročného základného nájmu vopred, zabezpečovanie bezplatnej právnej pomoci ohľadne už uzavretých nájomných zmlúv s inými subjektami, pri obnove dedičského konania pri nevysporiadaných nehnuteľnostiach, využitie strojných kapacít družstva atď.; je tak zrejmé, že medzi pôvodným vlastníkom a žalovaným je osobné, majetkové a ďalšie prepojenie, teda že je medzi týmito subjektami „blízkosť“, kvalifikovaná prepojenosť vyžadovaná zákonom v § 116 Občianskeho zákonníka.

18.5. Uvedené žalobkyňa v písomnom vyjadrení poprela len všeobecným tvrdením, že blízkosť osôb je viazaná na fyzické osoby a túto koncepciu akceptuje len v prípade napr. vzťahu fyzickej osoby a (jednoosobovej) spoločnosti s ručením obmedzeným; k svojmu tvrdeniu dôkaz neposkytla, a to ani na pojednávaní dňa 20. decembra 2021. K tejto otázke sa žalobkyňa nevyjadrila ani po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie (prvého v poradí) a ani na pojednávaní dňa 12. januára 2024.

18.6. Aj z uvedeného dôvodu odvolací súd odvoláciu argumentáciu žalobkyne nepovažoval za dôvodnú konštatovaním, že pre spochybnenie záveru (o blízkosti osôb) nepostačuje jednoduché popieranie

skutočnosti zo strany žalobkyne, spočívajúce aj v negácii členstva F. T. v družstve, hoci je toto celkom jednoznačne deklarované v potvrdení o jeho členstve.

18.7. Dovolací súd aj v tejto veci súhlasí s potrebou existencie osobitných okolností pre záver, že v konkrétnej veci ide o vzťah blízkych osôb. Žalovaný podľa správnych záverov odvolacieho súdu tieto osobitné okolnosti v dostatočnej intenzite tvrdil a žalobkyňa uvedené iba popiera, žiadny dôkaz nenavrhol (napr. práve vo výsluchu F. T.). Okresný súd tak viazaný kontradiktórnosťou konania nenavrhnúť dôkaz vykonať nemohol. Ak potom pri hodnotení skutkového stavu súd prvej inštancie ako aj odvolací súd vychádzal z dostatočne nezospornených skutočností, nemožno ich postupu pri vykonávaní dôkazov a ich hodnotení nič vytknúť.

18.8. Dovolací súd k tvrdenému nepreukázaniu, že pôvodný podielový spoluvlastník je platným členom družstva, poukazuje na záver odvolacieho súdu, že členstvo v družstve je jednoznačne deklarované potvrdením o jeho členstve; uvedené je súhlasné s obsahom spisu.

19. Nedôvodnou je tak dovolacia námietka žalobkyne, že v konaní pred súdmi nižších inštancií došlo k vadám v procese dokazovania. Námietku nesprávneho hodnotenia dôkazov odvolacím súdom, nemožno bez ďalšieho považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

19.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodení skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v posudzovanom spore nezistil.

19.2. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva. V danom prípade dovolací súd takéto vady v procese dokazovania nezistil.

19.3. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Dovolací súd v

tejto súvislosti akcentuje podstatu sporového konania, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Podľa názoru dovolacieho súdu námietka dovolateľky predstavuje jej prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a vykonaným dokazovaním vôbec a prijatými skutkovými závermi, keď dovolateľka na podstatnú otázku prejednávanej veci (posúdenie osôb ako osôb blízkych) relevantne argumentačne a už vôbec nie dôkazne nereagovala.

20. Dovolateľka tiež namietla postup súdu prvej inštancie, keď nevykonala navrhovaný dôkaz - Zmluvu o nepeňažnom vklade; z uvedenej zmluvy by zistila hodnotu nepeňažného vkladu a relevantne by upravila petit žaloby.

20.1. K uvedenému dovolací súd uvádza, že z dôvodu posúdenia vzťahu medzi pôvodným podielovým spoluvlastníkom a nadobúdateľom spoluvlastníckeho podielu ako vzťahu blízkych osôb (§ 116 Občianskeho zákonníka) okresný súd žalobu zamietol z dôvodu, že k porušeniu predkupného práva nedošlo; odvolací súd jeho rozsudok potvrdil. Ani prípadná vada v procese dokazovania týkajúca sa oboznámenia Zmluvy o nepeňažnom vklade nemôže mať za následok existenciu zmätočnej vady z dôvodu, že hodnota spoluvlastníckeho podielu (ktorá mala vyplývať zo scudzovacej zmluvy) by bola otázkou relevantnou až po konštatovaní porušenia predkupného práva.

21. Obdobné konštatovanie platí vo vzťahu k tvrdenému porušeniu práva na spravodlivý proces spočívajúcom v nepripustení zmeny žaloby, ktorý žalobkyňa navrhovala v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu v otázke prirastania spoluvlastníckeho podielu. Aj táto otázka by sa stala relevantnou až v prípade, že by k porušeniu predkupného práva došlo; takýto záver okresný súd a ani odvolací súd neprijal.

22. Len okrajovo dovolateľka namietla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, a to tvrdením, že súdy nižších inštancií nešpecifikovali a neodôvodnili, v čom vidia blízkosť osôb; uvedené neobstojí v nadväznosti na argumentáciu uvedenú v bode 18. - 18.8. tohto rozsudku.

23. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalobkyni uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu nevyplýva, preto bol dôvod na odmietnutie dovolania žalobkyne v tejto časti ako neprípustného.

23.1. Dovolanie namietajúce nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu je síce prípustné, ale nie dôvodné, nakoľko napadnuté rozhodnutie touto vadou netrpí; uvedené je dôvodom pre zamietnutie dovolania.

23.2. Dovolateľka nesprávne právne posúdenie v zmysle § 421 CSP nenamietala ani poukazom na konkrétne ustanovenie Civilného sporového poriadku, ani definovaním právnej otázky, z jej argumentácie vyplýva iba nesúhlas s právnym posúdením vykonaným odvolacím súdom; iba nesúhlas s právnym posúdením sporu vadu nesprávneho právneho posúdenia nezakladá.

24. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol.

25. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania dovolací súd aplikoval § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a podľa princípu úspechu v dovolacom konaní nárok na náhradu trov dovolacieho konania priznal v dovolacom konaní plne úspešnému žalovanému.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.